בס"ד

גליון מספר: 13

שבת פרשת בראשית

העלון מוקדש להצלחת נוחי
בן זהבה ויוסף דורון בן דזי

מאור - 0542390375

– הגליון השבועי של קהילת מכון –

יגדיל תורה

מקור הברכה

הרב יעקב דואני / רב במכון יגדיל תורה ומחבר הספר בית חם

בענין היום השביעי לבריאת העולם, נאמר הפסוק המפורסם:

וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ כִּי בוֹ שָׁבַת מִכָּל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת: בשונה משאר ימי הבריאה, את היום השביעי הקב"ה בירך. ויש לשאול מה היא אותה ברכה מיוחדת?

רש"י פירש על פי המדרש:

ברכו במן, שכל ימות השבת היה יורד להם עומר לגלגלת ובששי לחם משנה (כפול גם בשביל שבת).

אך אור החיים העיר על פירוש רש"י, שפירוש זה הוא רק בדרך רמז, אבל לא ייתכן לבאר את פשט הפסוק שהוא מדבר על זמן מסוים בעתיד (כשירד המן לעם ישראל במדבר).

האבן עזרא מפרש שאותה ברכה שנאמרה בשבת היא "תוספת טובה, וביום הזה תתחדש בגופות דמות כח בתולדות, ובנשמות כח ההכרה והשכל".

לפי האבן עזרא האדם מקבל ביום השבת תוספת כח לגופו הפיזי, ועוד תוספת כח רוחנית לנשמתו. קצת דומה לכך מפורש בזוהר (יתרו פ"ח) על פסוק זה:

כל ברכאן דלעילא ותתא ביומא שביעאה תליין.. דההוא יומא מתברכאן מיניה כל שיתא יומין עלאין וכל חד וחד יהיב מזוניה לתתא כל חד ביומוי מההיא ברכה דמתברכאן ביומא שביעאה, ובגיני כך מאן דאיהו בדרגא דמהימנותא בעי לסדרא פתורא ולאתקנא סעודתא בליליא דשבתא בגין דיתברך פתוריה כל אינון שיתא יומין דהא בההוא זמנא אזדמן ברכה לאתברכא כל שיתא יומין דשבתא וברכתא לא אשתכח בפתורא ריקניא, ועל כך בעי לסדרא פתוריה בליליא דשבתא בנהמי ובמזוני.

תרגום: כל הברכות, שלמעלה ושלמטה, תלויים ביום השביעי.. לפי שאותו יום, ממנו

>> המשך הדבר תורה בעמוד האחרון<<

דברים במחשבה
דרך ארץ קדמה לתורה

פתרון החידה הקודמת
בדין המתנה שש שעות

החידה השבועית
בדין המתנה בין גבינה לבשר

דרך ארץ קדמה לתורה

הרב אמיר אזולאי/ רב במכון יגדיל תורה מחבר הספר על שלושה דברים

בסייעתא דשמיא, עומדים אנו בפתחו של מפגש מחודש עם התורה הקדושה. לפני ימים ספורים שמחנו וצהלנו כל אחד בקהילתו, סביב ספרי התורה. שמחה זו ציינה את סיומם של חמשת חומשי התורה פעם נוספת במהלך השנה החולפת, ומאידך אף את ההתחלה המחודשת של פרשת בראשית הפותחת ביופיה ועומקה הרב את ספר התורה. במהלך השבת הקרובה נקרא כולנו את פרשת בראשית, ועל ידה נתחיל באופן מלא מפגש נוסף ועוצמתי עם תורתנו הקדושה.

אלא שאם נתבונן מעט בספר בראשית, ניווכח לדעת שלא מצוות והדרכות מעשיות- הלכתיות רבות, הן אלו המעטרות את הספר הקדוש ביופיין והדרן. ואף להיפך, מעטות הן המצוות אשר אכן מופיעות בו. לעומת זאת נוכל לחזות בשפע רב של לימוד מוסר ודרכי התנהגות ראויים, החל ממערכת היחסים הסבוכה של קין והבל, ממשיך בדאגה של נח לכל החי, עובר אל הכנסת האורחים של אברהם אבינו, ועד לענוותנותו הרבה של משה רבינו עליו השלום. רק לאחר מכן בחומשים הבאים, נחשף אל מצוות ה' הטהורות והקדושות.

לעניות דעתי, סידורם של חומשי התורה על ידי הקב"ה בסדר הזה, מלמדנו שיעור יסודי וחשוב בהבנת הדרך הראויה לקניין התורה ולשלימות בעבודת ה' ושמירת מצוותיו. ראשית, על מנת לבאר מעט את הדברים נעיין בלשונו העמוקה של הרב קוק זצ"ל בספרו אורות התורה (פרק יב', פסקה ב')

"דרך ארץ קדמה לתורה". הקדמה זמנית מוכרחת לדורות. המוסר בטבעיותו, בכל עומק הודו וכחו האיתן, מוכרח להקבע בנפש ויהיה מצע לאותן ההשפעות הגדולות הבאות מכחה של תורה"

במילים הקצרות הללו מסביר הרב יסוד חשוב והכרחי. "דרך ארץ קדמה לתורה". על מנת לקנות את התורה הקדושה ולקבעה באופן חזק ועוצמתי בתוך חיינו וצעדנו בעולם הזה, חייבים אנו להקדים ולצקת בסיס איתן ויציב של "דרך ארץ" ודרכי התנהגות אנושיות ראויות. רק על גבי מצע איכותי ואיתן שכזה תוכל התורה להבנות בצורה קבועה חזקה ויסודית

שלא תמוט במהרה.

ובאמת, כאשר נתבונן מעט 'במעשים שבכל יום', נוכל לזהות שלצערנו ישנם אנשים, אשר בכעסם לדוגמא, נדמה ששוכחים הם כל תורתם, ואף אם יהיו הם יודעי ספר אשר הגו בתורתם שנים רבות. עד כי בעת כעס יעברו לפעמים עבירות קשות מבלי משים. כאשר דרך הארץ איננה עומדת בבסיס אישיותנו בצורה יציבה, אף אם נלמד תורה שעות ארוכות, כאשר יבוא לידי ביטוי החוסר העמוק של דרך הארץ, הוא יזעזע את הבניין הרוחני שלנו, ויצוק בו סדקים רבים שדרכם תיזל לה תורתנו ותאבד מאתנו אט אט.

וזו לענ"ד כוונת האמור "דרך ארץ קדמה לתורה". זו אינה המלצה בלבד, אלא תנאי הכרחי לקניין התורה. במידה ולא נשכיל בדרך זו ולא נכין את הבסיס האיתן של דרך הארץ, ממילא לא תוכל התורה הקדושה להיות "דיירת קבע בעולמנו" אלא רק כמעין אורחת שלפעמים נוכחת בחיינו ולפעמים לא.

ואולי, זוהי חלק מכוונת הקדמת ספר 'בראשית' לשאר חומשי התורה. התורה מלמדת אותנו שלפני שניגשים אנו לעיסוק החשוב במצוות התורה, צריכים אנו לעסוק בענייני תיקון המידות ודרך הארץ, שרק על גביהם תופיע ותתנוסס התורה במלוא קומתה.

בנקודת הזמן הנוכחית, הננו ניצבים בפני הזדמנות מיוחדת, הננו יכולים להצטרף להתחדשותה של התורה מבראשית, ולתקן את עולמנו שוב. ללמוד מהמוסר האנושי החשוב המופיע בספר בראשית, וליצור בסיס איתן לעמידת התורה הקדושה בחיינו באופן נוכח ועוצמתי.

הטעם להמתין שש שעות

הרב מאור תורג'מן / יו"ר מכון יגדיל תורה

מהם הטעמים להמתנת שש שעות, מהי הנפק"מ ביניהם, וכיצד פסק השו"ע?

הטעמים להמתנת שש שעות:

רמב"ם - משום הבשר שנשאר בין השיניים.

רש"י - משום טעם הבשר הנמשך ועולה מן הקיבה כל שש שעות (בדעת רש"י, נחלקו האם הכוונה לטעם הנמשך מן החיך או לטעם הנמשך מן המעיים).

הטור חידש שישנן נפק"מ בין הטעמים:

אם לאחר שש שעות, עדין נשאר לו בשר בין השיניים ורוצה לאכול גבינה: לטעמו של הרמב"ם אין צריך להסיר הבשר, כיון שלאחר שש שעות נחשב הבשר כמעוכל. ולדעת רש"י כיון שלבשר יש עדיין טעם, חייב להסירו לפני אכילת הגבינה.

לעס בשר לתינוק האם עליו להמתין שש שעות: לדעת רש"י, אין צריך להמתין כלל, שמכיון שלא בלע, אין הטעם עולה מן הקיבה. אך לדעת הרמב"ם, כיון שלעס את הבשר בין שיניו – צריך להמתין.

ולמעשה כתב הטור שטוב לאחוז בחומרי שני הטעמים.

פסיקת הלכה:

השו"ע פסק כטור כחומרי שני הטעמים (רש"י, רמב"ם), וז"ל: "ואפילו יש בשר אבין השיניים צריך להסירו בוהלועס לתינוק צריך להמתין שש שעות". וכן פסקו הט"ז (א) והש"ך (ב).

והש"ך ביאר (ע"פ הר"ן) שאף שהמוצא בשר בין שיניו צריך להוציאו אפילו אחר ו' שעות, מ"מ משך ההמתנה מחושב מסיום אכילתו ולא משעת מציאת הבשר, והוסיף (ע"פ התורת חטאת) שכן הוא אף לנוהגים להמתין שעה בלבד.

פת"ש (א): הלועס לתינוק תבשיל שהתבשל עם שומן, ולא לעס את השומן עצמו, לכאו' לשני הטעמים א"צ להמתין, אך הפרי מגדים כתב שאעפ"כ יש להחמיר משום לא פלוג ולא לפרוץ גדר.

בילקוט יוסף (פט, יג) כתב: "הטועם בשר בלשונו ופלט מיד, אינו צריך להמתין שש שעות לכולי עלמא. וכן אם הכניס חתיכת בשר לתוך פיו, ותיכף הוציאו שלם, אינו צריך להמתין. ומיהו אם אוכל מיד גבינה (או ההיפך) צריך להדיח את הפה ולקנחו". וכעי"ז פסק בשו"ע המקוצר (קלו, ט). והבן איש חי (שלח לך ש"ש ט). (נפק"מ לטועם את הרוטב בערב שבת ופולט מיד). ובאשרי האיש (פ"ה אות כג) כתב שאשה שהיא בתוך שש שעות מאכילת בשר, וצריכה לטעם אוכל של התינוק והאוכל חלבי, מותר לטעום בלשון.

ובאשרי האיש (פ"ה אות כו) כתב שאשה שאכלה מרק והרגישה בו טעם חמיצות של קלקול, אם באמת היה מקולקל, אין צריך להמתין שש שעות. אך אם אינו מקולקל ורק קצת חמיצות, צריכה להמתין שש שעות.

>> המשך הדבר תורה בעמוד הבא>>

שאלת השבוע

האם יש להמתין בין גבינה לבשר?

ר׳ ניר נתזון—זכה בשובר לרכישה בקורסים של 200 ש״ח

את הפתרונות יש לשלוח למייל או לוואטסאפ של המכון עד יום רביעי

myagdiltora@gmail.com / 0542390375

מזל״ט ואיחולים

העלון מוקדש לרפואת חנה אזולאי בת סוליקה

ולעילוי נשמת מסעוד בן עיישה ושרה בת חנה

ניתן לשלוח מזל״ט או איחולי ברכה למייל או לוואטסאפ של המכון עד יום חמישי.

<< המשך הדבר תורה מעמוד השער <<

מתברכים כל ששת הימים העליונים, וכל אחד ואחד מקבל מזונו למטה, כל אחד ביומו, מאותה ברכה שמתברך ביום השביעי. לפיכך מי שהוא בדרגה של האמונה צריך לסדר את השלחן ולתקן סעודה בליל שבת בכדי שיתברך שלחנו כל ששת הימים, שהרי באותו זמן מזדמנת ברכה שיתברכו ממנו כל ששת ימי השבוע.

רואים מכאן ששבת היא המקור שממנו נובעת הברכה לכל יום ויום מימות השבוע. וכיצד תחול אותה ברכה חשובה על האדם?

האבן עזרא (בשיטה אחרת) והרמב״ן מביאים שרב סעדיה גאון כתב שברכה זו מכוונת דווקא ״אל השומרים שיהיו מבורכים״, היינו דווקא מי שמקפיד לשמור שבת זוכה בברכה המיוחדת. וכן נראה מהזוהר לעיל, שהברכה תלויה במעשה.

וכן מבואר במסכת שבת (קיח ע״א): כל המענג את השבת נותנין לו נחלה בלי מצרים, שנאמר אז תתענג על ה׳ והרכבתיך על במתי ארץ והאכלתיך. הברכה בעולם הזה ובעולם תלויה ביחס של היהודי ליום קדוש זה.

ולא בכדי כתב בפיוט המפורסם: ״לקראת שבת לכו ונלכה, כי היא מקור הברכה״.

שבת שלום!